

ΠΡΑΣΙΝΗ ΣΚΥΤΑΛΟΔΡΟΜΙΑ

Το Νοέμβριο του τρέχοντος έτους οι εκπρόσωποι σχεδόν διακοσίων χωρών απ' όλο τον κόσμο συγκεντρώθηκαν στην πρωτεύουσα του Αζερμπαϊτζάν για να συζητήσουν μέτρα για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος του πλανήτη μας. Κατά γενική ομολογία, αναλαμβάνοντας τη σκυτάλη από το Ντουμπάι, η COP29 έδειξε την αποφασιστικότητα όλων των συμμετεχόντων στη συνάντηση να επιτύχουν αποτελέσματα σ' αυτήν τη σημαντική διαδικασία το συντομότερο δυνατό.

Ώρα «μηδέν» για τη Γη

Η Γη σήμερα αντιμετωπίζει την απειλή μιας παγκόσμιας φυσικής κρίσης. Επιπλέον, αυτή η κρίση είναι τόσο επικίνδυνη που μπορεί να οδηγήσει ακόμη και στην εξαφάνιση της ανθρωπότητας. Το παράδοξο είναι ότι προκαλείται από τις ίδιες τις ανθρώπινες ενέργειες. Πιο συγκεκριμένα, από αρνητικές επιδράσεις της σύγχρονης βιομηχανικής εξέλιξης στην κατάσταση της ατμόσφαιρας, του Ειρηνικού Ωκεανού, της κρούσφαιρας και της βιόσφαιρας.

COP29

Baku Azerbaijan

UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE

Υπάρχει μια τεκμηριωμένη άποψη ότι η ανθρωπογενής επίδραση στην κλιματική αλλαγή προκαλεί ήδη ακραία καιρικά φαινόμενα σε όλες τις περιοχές του πλανήτη. Η θερμοκρασία στον πλανήτη ανεβαίνει. Οι επιστήμονες λένε ότι η περασμένη δεκαετία (2011-2020) «ήταν η θερμότερη» στην ιστορία της Γης. Με τις αυξανόμενες συγκεντρώσεις αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα εμφανίζονται συχνότερα περίοδοι ασυνήθιστου καύσωνα, πυρκαγιών που καταστρέφουν τεράστιες περιοχές, αυξάνεται η ένταση και η συχνότητα των καταστροφικών καταιγίδων, κυκλώνων, τυφώνων, ανεμοστροβύλων. Σε ορισμένες περιοχές υπάρχει λειψυδρία, οι ξηρασίες προκαλούν καταιγίδες άμμου και σκόνης. Οι έρμημοι καλυπτουν εύφορα εδάφη, οι παγε-

τώνες λιώνουν, προκαλώντας την άνοδο της στάθμης του Ειρηνικού Ωκεανού.

Αυτό αναπόφευκτα οδηγεί στην εξαφάνιση πολλών ειδών ζώων, πτηνών, εντόμων και φυτών, τη θέση των οποίων μπορούν να καταλάβουν πιο επιθετικοί οργανισμοί. Στον κατάλογο των πραγματικών απειλών περιλαμβάνεται η μείωση της γεωργικής γης και η εξάντληση των θαλάσσιων πόρων, γεγονός που θα κάνει το ζήτημα της έλλειψης τροφίμων ακόμη πιο οξύ και θα προκαλέσει μαζικές μετακινήσεις από τις μειονεκτικές περιοχές, που με τη σειρά τους μπορεί να προκαλέσουν κοινωνικές, οικονομικές και στρατιωτικές συγκρούσεις.

Τα πρώτα ανησυχητικά μηνύματα από περιβαλλοντολόγους ακούστηκαν στα μέσα του περασμένου

αίωνα. Και δεν μπορεί να ειπωθεί ότι δεν εισακούστηκαν. Σε ορισμένες χώρες ψηφίστηκαν νόμοι κατά της ρύπανσης των υδάτων, των δασών και της ατμόσφαιρας και έγιναν διάφορες εργασίες για την αποκατάσταση της βιόσφαιρας. Όμως, αυτές οι ενέργειες δεν ήταν συντονισμένες, δεν υπήρχε ενιαίο πρόγραμμα αντιμετώπισης. Μόλις στη Σύνοδο Κορυφής για τη Γη το 1992 εγκρίθηκε η Σύμβαση Πλαισίου του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή, θέτοντας τα θεμέλια για τις μελλοντικές Συμφωνίες για την υγεία του πλανήτη. Τα Διεθνή Φόρουμ που ακολού-

θησαν τη Σύνοδο Κορυφής οδήγησαν στην υπογραφή της Συμφωνίας του Παρισιού το 2015 από 196 κράτη και την ΕΕ, ένας από τους στόχους των οποίων ήταν η εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης για να βοηθηθούν οι χώρες να προσαρμοστούν στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Και όμως, παρά τις αναμφισβήτητες επιτυχίες στις περιβαλλοντικές δραστηριότητες, η κλίμακα των εργασιών που έπρεπε να γίνουν ήταν τόσο κολοσσιαία που ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστεί μόνο με τη συλλογική δράση όλων των χωρών, πόλεων, οικονομικών οντοτήτων, επιχειρήσεων και πρακτικά ολόκληρου του πληθυσμού του πλανήτη.

Ο λόγος στο Αζερμπαϊτζάν

Το Αζερμπαϊτζάν επιλέχθηκε απολύτως λογικά για να φιλοξενήσει το COP 29. Από τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας του τα περιβαλλοντικά θέματα ήταν το επίκεντρο της προσοχής της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν. Η χώρα άλλαξε μπροστά στα μάτια μας, επιδεικνύοντας τους υψηλότερους ρυθμούς

ανάπτυξης όχι μόνο στην οικονομία και τον κοινωνικό τομέα, αλλά και εφαρμόζοντας ενεργά τα περιβαλλοντικά πρότυπα.

Πρώτα απ'όλα αυτό αφορούσε την «Πράσινη ενέργεια». Το δυναμικό της στο Αζερμπαϊτζάν ξεπερνά τις 27 χιλιάδες MW. Μας επιτρέπει να υπολογίζουμε 50 δισεκατομμύρια kWh ηλεκτρικής ενέργειας ετησίως, η οποία θα καλύψει όχι μόνο τις ανάγκες της οικονομίας της χώρας, αλλά και θα δημιουργήσει προϋποθέσεις για την εξαγωγή της. Αν λάβουμε υπόψη όλες τις δυνατότητες που προσφέρει η φύση, το κύριο μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο Αζερμπαϊτζάν προέρχεται από

τον ήλιο – 23 χιλιάδες MW, τον άνεμο – 3 χιλιάδες MW, τις γεωθερμικές πηγές - 800 MW, τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς σε μικρούς ποταμούς - 520 MW.

Σήμερα στο Αζερμπαϊτζάν κατασκευάζονται νέοι υδροηλεκτρικοί σταθμοί, σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής που λειτουργούν με ηλιακή και αιολική ενέργεια. Ιδιαίτερα πολλοί υδροηλεκτρικοί σταθμοί τέθηκαν σε λειτουργία στο Καραμπάχ και στο Ανατολικό Ζανγκεζούρ, που απελευθερώθηκαν από την αρμενική κατοχή.

Το 2014 όλοι οι σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής που λειτουργούσαν από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο Αζερμπαϊτζάν παρήγαγαν 1,480 εκατομμύρια kWh ηλεκτρικής ενέργειας. Οκτώ χρόνια αργότερα, το 2022, η παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ανήλθε σε 1,945 δισεκατομμύρια kWh. Υδροηλεκτρικοί σταθμοί ισχύος 226 MW έχουν ήδη τεθεί σε λειτουργία στο Καραμπάχ και στο Ανατολικό Ζανγκεζούρ. Μέχρι το τέλος του 2024 η ισχύς τους θα φτάσει τα 270 MW και τα επόμενα δύο με τρία χρόνια - 500 MW. Στις 20 Οκτωβρίου του 2023 τέθηκε σε λειτουργία ο ηλιακός σταθμός Γκαραντάγκ. Καλύπτει έκταση 550 εκταρίων. Το εργοστάσιο παραγωγής ενέργειας διαθέτει περισσότερα από 500 χιλιάδες ηλιακά πάνελ

ικανά να παράγουν 500 εκατομμύρια kWh ετησίως. Χάρη στις προσπάθειες του κράτους το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο του Αζερμπαϊτζάν πλησιάζει το 17%. Μέχρι το τέλος του 2026 προγραμματίζεται να τεθούν σε λειτουργία αρκετοί ακόμη σταθμοί ηλιακής και αιολικής ενέργειας.

Ως ενεργός συμμετέχουσα στη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής η Δημοκρατία του Αζερμπαϊτζάν προσπαθεί να θέσει τους πιο φιλόδοξους στόχους στις δραστηριότητες της για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σύμφωνα με τους παγκόσμιους κλιματικούς στόχους. Τα εδάφη του Καραμπάχ και του Ανατολικού Ζανγκεζούρ θα μετατραπούν σε περιοχές μηδενικών εκπομπών έως το 2050.

Σε συνάντηση αφιερωμένη στο COP29 στο Μπακού ο Πρόεδρος Ιλχάμ Αλίγιεφ υποσχέθηκε: «Το Αζερμπαϊτζάν, ως χώρα πετρελαίου και φυσικού αερίου, θα αποδείξει την αξία της και σ' αυτόν τον τομέα και όλοι στον κόσμο θα διαπιστώσουν για άλλη μια φορά ότι η ατζέντα μας σχετίζεται με την «πράσινη» ενέργεια. Η δημιουργία «πράσινης» ενέργειας και η μεταφορά της «πράσινης» ενέργειας στις παγκόσμιες αγορές αποτελεί σήμερα την προτεραιότητα στην ενεργειακή μας πολιτική. Αυτή είναι η πραγματικότητα και όλος ο κόσμος θα το ξαναδεί».

Μια ταχεία εκκίνηση

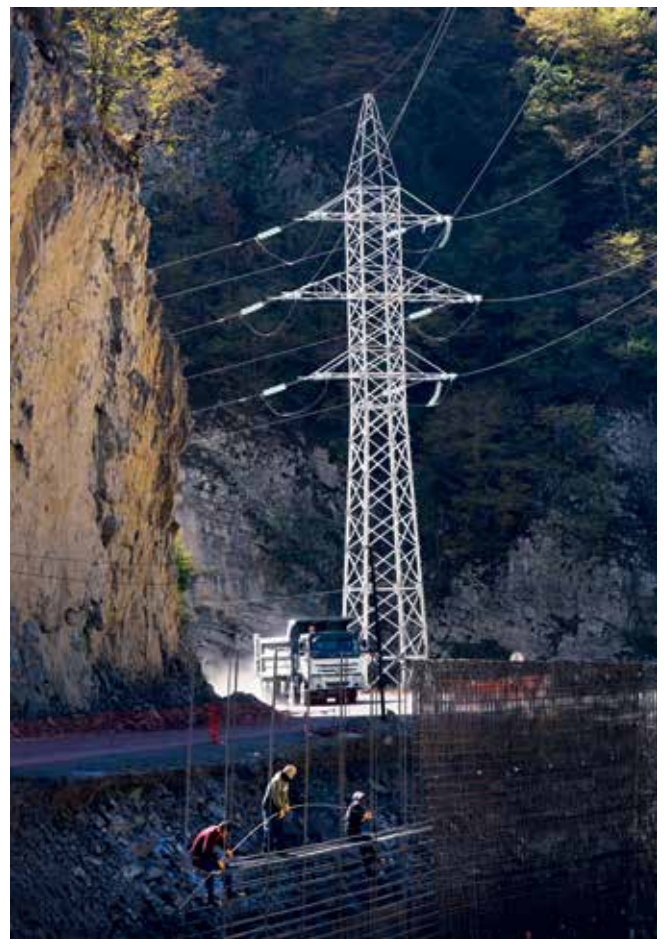
Στην κλίμακα της ιστορίας του Αζερμπαϊτζάν ο χρόνος που έχει περάσει από την ανάκτηση της ανεξαρτησίας της χώρας δεν είναι τόσο μεγάλος - λίγο περισσότερο από τρεις δεκαετίες. Αλλά το πιο εντυπωσιακό είναι ο όγκος των μεταρρυθμίσεων που έγιναν σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του περιβάλλοντος. Εξάλλου, δεν είναι μυστικό ότι κατά τα πρώτα χρόνια του σχηματισμού του Κράτους το Αζερμπαϊτζάν αντιμετώπισε σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα που κληρονόμησε από τη Σοβιετική Ένωση.

Η εκτεταμένη χρήση φυσικών πόρων, η κατάρρευση της οικονομίας που συνόδευε τα τελευταία χρόνια την ΕΣΣΔ, η κατοχή από την Αρμενία του ενός πέμπτου του εδάφους του Αζερμπαϊτζάν, όπου εξορύσσονταν ληστρικά οι ορυκτοί πόροι, τα ποτάμια μολύνθηκαν, τα δάση κόπηκαν. Όλα αυτά στις αρχές της δεκαετίας του '90 προκάλεσαν πολλές αρνητικές επιπτώσεις στην κατάσταση του περιβάλλοντος.

Όμως, η πολιτική βούληση των ηγετών, όπως ο Πρόεδρος Χεϊντάρ Αλίγιεφ και ο Πρόεδρος Ιλχάμ Αλίγιεφ, άλλαξε ριζικά την κατάσταση. Οι αλλαγές που έγιναν

στη χώρα καταγράφηκαν ήδη στη δεύτερη Επισκόπηση Περιβαλλοντικών Επιδόσεων στο Αζερμπαϊτζάν, που εκπονήθηκε το 2011 από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Επιτροπή του ΟΗΕ.

Εκδόθηκαν Προεδρικά διατάγματα και διαταγές, εγκρίθηκαν νόμοι που εκπονήθηκαν σύμφωνα με τα Διεθνή πρότυπα και Κρατικά προγράμματα με στόχο την αποκατάσταση και τη διατήρηση της φύσης. Συνειδητοποιώντας τη σημασία των κοινών δράσεων το Αζερμπαϊτζάν έχει προσχωρήσει σε όλες τις επίκαιρες για τη χώρα του Διεθνείς Συμβάσεις για την Προστασία του περιβάλλοντος.

Η μεγαλύτερη προσοχή δόθηκε στην κατάσταση του υδάτινου περιβάλλοντος της Κασπίας Θάλασσας. Η εντατική παραγωγή του πετρελαίου και φυσικού αερίου στην ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα οδήγησε στο γεγονός ότι στα τέλη του περασμένου αιώνα το πρόβλημα της ρύπανσης της Κασπίας Θάλασσας και της εξαφάνιση πολλών βιολογικών ειδών έφτασε στο απροχώρητο. Για να το λύσει, το Αζερμπαϊτζάν υιοθέτησε το Κρατικό Πρόγραμμα για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής ασφάλειας της Κασπίας Θάλασσας. Έχει εγκατασταθεί εξοπλισμός στις υπεράκτιες πλατφόρμες παραγωγής πετρελαίου για την πρόληψη τυχόν πετρελαιοκηλίδων, έχει σταματήσει η ρίψη των βιομηχανικών αποβλήτων στη θάλασσα, απαγορεύτηκε και η αλιεία σπάνιων ειδών ψαριών. Και το 2003, στην Τεχεράνη, το Αζερμπαϊτζάν, το Ιράν, η Ρωσία, το Καζακστάν και το Τουρκμενιστάν συνήψαν τη «Σύμβαση Πλαισίου για την Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος της Κασπίας Θάλασσας».

Αυτό το έγγραφο στοχεύει όχι μόνο στην προστασία του περιβάλλοντος της Κασπίας Θάλασσας από πιθανές πηγές ρύπανσης, αλλά και στη διατήρηση, αποκατάσταση και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Κασπίας Θάλασσας.

Η χώρα ξεκίνησε ενεργό σχεδιασμό και κατασκευή σταθμών παραγωγής ενέργειας που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Ένας Ηλιακός σταθμός ισχύος 445 MW θα κατασκευαστεί στο νοτιοανατολικό Αζερμπαϊτζάν, στην περιοχή Μπιλασουμπάρ, ένας Ηλιακός σταθμός ισχύος 315 MW θα κατασκευαστεί στα νότια της χώρας, στην περιοχή Νεφτσάλα, και ένας Αιολικός σταθμός με δυναμικότητα 240 MW θα ανεγερθεί στη χερσόνησο Αμπσερόν, στα σύνορα των περιοχών Αμπσερόν και Γκαραντάγκ.

Το 2025 θα αρχίσει να λειτουργεί ο Αιολικός σταθμός Χιζί - Αμπσερόν, ισχύος 240 MW. Περιοχές όπως το Καραμπάχ, το Ανατολικό Ζανγκεζούρ και η Αυτόνομη Δημοκρατία του Ναχτσιβάν έχουν ανακηρυχθεί ως ζώνη «πράσινης ενέργειας».

Στις 14 Φεβρουαρίου 2021 ο αρχηγός του κράτους εγκαινίασε τον πρώτο υδροηλεκτρικό σταθμό στον ποταμό Χακάρι, ισχύος 8 MW, στην περιοχή που απελευθερώθηκε από την αρμενική κατοχή. Και τώρα ολοκληρωι «καταρράκτες» υδροηλεκτρικών σταθμών συνολικής ισχύος 226 MW λειτουργούν ήδη εκεί. Το μεγαλύ-

τερο δυναμικό θα έχουν δύο ισχυροί υδροηλεκτρικοί σταθμοί, το «Χουνταφερίν» και το «Γκίζ Γκαλασί», που θα κατασκευαστούν στο Αράξ από κοινού με την Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν. Το Αζερμπαϊτζάν θα λάβει από αυτούς ισχύ παραγωγής 140 MW. Μέχρι το 2027, το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών στον ενεργειακό τομέα της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν θα αυξηθεί από 17% το 2020 σε 33%.

Ένα ενδεικτικό παράδειγμα μεγάλης κλίμακας περιβαλλοντικής ανασυγκρότησης ήταν η ανοικοδόμηση της «Μαύρης Πόλης, μιας συνοικίας του Μπακού στην οποία ήταν συγκεντρωμένες οι πετροχημικές επιχειρήσεις. Η έναρξη των εργασιών για το έργο «Λευκή Πόλη του Μπακού» του (Baku White City) δόθηκε με Διάταγμα του Προέδρου του Αζερμπαϊτζάν Ιλχάμ Αλίγιεφ. Στις 24 Δεκεμβρίου 2011 πραγματοποιήθηκε στο Μπακού η τελετή του θεμελίου λίθου της Λευκής Πόλης.

Οι εργασίες επεκτάθηκαν σε μια τεράστια έκταση 1.650 εκταρίων. Μετά την ολοκλήρωσή τους η νέα συνοικία της πρωτεύουσας θα έπρεπε να φιλοξενήσει 280 χιλιάδες κατοίκους. Ωστόσο, πριν από την έναρξη της κατασκευής, ήταν απαραίτητο να αποσυναρμολογηθούν όλες οι βιομηχανικές επιχειρήσεις, να φύγουν τα βιομηχανικά απόβλητα, να αφαιρεθεί το εμποτισμένο με λάδι στρώμα του εδάφους και να καλυφθεί με εκατοντάδες τόνους γόνιμου εδάφους.

Στις αρχές της τρίτης δεκαετίας αυτού του αιώνα οι περισσότερες συνοικίες της Λευκής Πόλης είχαν διαμορ-

φωθεί. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν Ιλχάμ Αλίγιεφ είχε κάθε δικαίωμα να πει: «Η εξάλειψη της Μαύρης Πόλης και η δημιουργία στη θέση της μιας φιλικής προς το περιβάλλον Λευκής Πόλης είναι άλλο ένα ιστορικό μας επίτευγμα».

Το νέο πρόσωπο του Καραμπάχ

Μεταξύ των περιβαλλοντικών προβλημάτων που έχει να αντιμετωπίσει το Αζερμπαϊτζάν είναι και άλλα σημαντικότερα, οι συνέπειες της κατοχής του Καραμπάχ και του Ανατολικού Ζανγκεζούρ από την Αρμενία. Παρόλο που ο Πατριωτικός Πόλεμος έχει τελειώσει εδώ και τέσσερα χρόνια, η μαζική επιστροφή των Αζερμπαϊτζανών στις εστίες τους δεν έχει καταστεί ακόμη δυνατή. Τεράστιες εκτάσεις της άλλοτε ακμάζουσας περιοχής έχουν μετατραπεί σε μια έρημο. Οι κατακτητές κατεδάφισαν σπίτια και ολόκληρες πόλεις, διέλυσαν σχολεία και νοσοκομεία, εξήγαγαν εξοπλισμό εργοστασίων και φάμπρικων στην Αρμενία, έκοβαν δάση, δηλητηρίαζαν τα ποτάμια με χημικά απόβλητα, εκμεταλλεύτηκαν ληστρικά τα ορυκτά, κατέστρεφαν παλάτια, ναούς και τζαμιά.

Τα εδάφη του Καραμπάχ και του ανατολικού Ζανγκεζούρ δεν καταστράφηκαν μόνο. Έγιναν θανατηφόρα για όσους ήθελαν να επιστρέψουν στα σπίτια τους. Οι κατακτητές έχουν τοποθετήσει περίπου ενάμιση εκατομμύριο νάρκες.

Πρώτα οι σκαπανείς προχωρούσαν μπροστά από τους εργαζομένους που μετά έστρωναν τους δρόμους,

τραβούσαν καλώδια ρεύματος και έβαζαν σωληνώσεις νερού. Και μετά, βήμα προς βήμα, χιλιόμετρο προς χιλιόμετρο, επιμηκύνονταν οι αυτοκινητόδρομοι, κατασκευάστηκαν γέφυρες πάνω από τα ποτάμια και σύραγες περάσαν μέσα από τα βουνά. Συνολικά, αναμένεται να κατασκευαστούν ακόμα 39 σήραγγες και 90 νέες γέφυρες στο Καραμπάχ και στο Ανατολικό Ζανγκεζούρ. Πολλά από αυτά είναι ήδη σε λειτουργία. Στην απελευ-

θερωμένη περιοχή θα κατασκευαστούν 3.138,5 χλμ. δρόμων.

Η περιοχή είχε απόλυτη ανάγκη από ηλεκτρική ενέργεια. Το στοίχημα ήταν να κατασκευαστούν οι Υδροηλεκτρικοί σταθμοί. «Η περιοχή του Καραμπάχ θα γίνει παράδειγμα για ολόκληρο τον κόσμο ως ζώνη πράσινης ενέργειας», υποσχέθηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν, Ιλχάμ Αλίγιεφ. Μέχρι το τέλος του 2022, το Καραμπάχ και το Ανατολικό Ζανγκεζούρ είχαν πλήρως εφοδιαστεί με ηλεκτρική ενέργεια.

Οι απελευθερωμένες περιοχές θα εξυπηρετούνται από τα τέσσερα διεθνή αεροδρόμια. Τα δύο που ήδη λειτουργούν, το «Φιζουλί» και το «Ζαγκελάν», θα συμπληρωθούν με ένα τρίτο, το «Λατσίν», τα εγκαίνια του οποίου έχουν προγραμματιστεί για το 2025, καθώς και το ανακατασκευασμένο αεροδρόμιο του «Χότζαλι».

Μετά τη δημιουργία των υποδομών ξεκίνησε και η αστική αποκατάσταση. Στα τέλη Μαΐου του 2021, στο Άγκνταμ, που οι δημοσιογράφοι ονόμασαν η «Χιροσίμα του 21ου αιώνα», μπήκαν τα θεμέλια της πρώτης πολυώροφης πολυκατοικίας και ενός σχολείου 960 θέσεων. Και μετά ξεδιπλώθηκαν οι εργασίες σε άλλες πόλεις. Λίγους μήνες αργότερα, οι πολυκατοικίες κατασκευάζονταν ταυτόχρονα σε ολόκληρα τετράγωνα σε όλο το Καραμπάχ, δημιουργήθηκαν πάρκα και πλατείες, ανεγέρθηκαν ξενοδοχεία και εμπορικά κέντρα, μουσεία και γκαλερί τέχνης και επισημάνθηκαν τοποθεσίες για μελλοντικές βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Με την αυστηρή τήρηση των περιβαλλοντικών προτύπων ξεκίνησε η αναβίωση της γεωργίας. Η κατασκευή του χωριού Αγκαλί II στην περιοχή Ζαγκιλάν αποτέλεσε ένα πιλοτικό έργο. Για τους 900 νέους κατοίκους χτίστηκαν 200 μεμονωμένες εξοχικές κατοικίες, ένα σχολείο, ένα νηπιαγωγείο και ένα ιατρικό κέντρο.

Η «Εξυπνη γεωργική παραγωγή» θα βοηθηθεί από κλιματικούς σταθμούς που παρακολουθούν όχι μόνο τον καιρό, αλλά και τις ασθένειες των φυτών, καθώς και συστήματα που αντιμετωπίζουν την εμφάνιση των παρασίτων - εντόμων. Η τεχνητή νοημοσύνη θα παρακολουθεί επίσης την άρδευση των χωραφιών.

Η επιτυχής εφαρμογή του «Αγκαλί II» κατέστησε δυνατή την έναρξη της μαζικής κατασκευής «Εξυπνων χωριών». Τώρα αυτά χτίζονται σε όλο το Καραμπάχ και το Ανατολικό Ζανγκεζούρ. Ταυτόχρονα, κατασκευάζονται βιομηχανικές και αγροτικές παραγωγικές επιχειρήσεις, μικρές υδροηλεκτρικές και ηλιακές μονάδες, οι οποίες θα παρέχουν την «Πράσινη ενέργεια» σε χωριά και επιχειρήσεις.

Εξίσου σημαντικό ζήτημα ήταν η αποκατάσταση των αρδευτικών υποδομών της απελευθερωμένης περιοχής. Ήδη το 2021 ξεκίνησαν εργασίες μεγάλης κλίμακας για την επισκευή εννέα δεξαμενών νερού. Η μεγαλύτερη από αυτές θα είναι η «Χακαρισά» στην περιοχή Λασιίν. Η χωρητικότητά της θα είναι 90 εκατομμύρια κυβικά μέτρα και θα παρέχει εξαιρετικό πόσιμο νερό σε επτά περιοχές.

«Πράσινοι» πόροι

Το Αζερμπαϊτζάν, λόγω των γεωγραφικών του ιδιοτεροτήτων, έχει ένα κολοσσιαίο φυσικό δυναμικό. Εδώ συναντάμε 9 από τους 11 κύριους τύπους κλίματος που υπάρχουν στον πλανήτη μας. Από τον συνολικό αριθμό των φυτών που είναι ευρέως διαδεδομένα στον Καύκασο, η απόλυτη πλειοψηφία μπορεί να βρεθεί στο Αζερμπαϊτζάν. Πρόκειται για περίπου 4500 είδη, εκ των οποίων περίπου 240 είναι ενδημικά. Η πανίδα της χώρας αντιπροσωπεύεται από είκοσι πέντε χιλιάδες είδη άγριας ζωής.

Υπάρχουν έως και διακόσιες ομάδες ιαματικών πηγών στη χώρα, πολλές από τις οποίες ξεπερνούν την ποιότητα και τη χημική σύνθεση του νερού των διάσημων ξένων θέρετρων.

Η διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας των ειδών, η ανάπτυξη του οικότουρισμού, ο σεβασμός προς τη φύση, η ενεργός επιστημονική ερευνητική δραστηριότητα στις περιοχές μοναδικού φυσικού κάλλους της χώρας - αυτοί είναι οι κύριοι στόχοι του «Συστήματος προστατευόμενων περιοχών» που δημιουργήθηκε στο Αζερμπαϊτζάν. Οι δραστηριότητές του ρυθμίζονται από τους νόμους «Για την άγρια ζωή» και «Για την προστασία του περιβάλλοντος», που εγκρίθηκαν το 1999.

Ο κατάλογος των ειδικά προστατευόμενων φυσικών περιοχών στη Δημοκρατία του Αζερμπαϊτζάν περιλαμβάνει 10 Εθνικά πάρκα, 10 κρατικά καταφύγια, 24 δρυμούς και 44 μνημεία της φύσης. Επιπλέον, εντοπίστηκαν 37 γεωλογικά και παλαιοντολογικά αντικείμενα και 15 χιλιάδες εκτάρια ενδημικών δασικών φυτειών. Η συνολική έκταση των ειδικά προστατευόμενων εκτάσεων είναι 893 χιλιάδες εκτάρια. Επιπλέον, η έκταση των Εθνικών πάρκων αυξάνεται από χρόνο σε χρόνο.

Το Αζερμπαϊτζάν είναι επάξια μεταξύ των χωρών όπου η φροντίδα για τους φυσικούς πόρους είναι ζήτημα εθνικής σημασίας. Ως εκ τούτου, αμέσως μετά την απελευθέρωση των εδαφών που κατείχε η Αρμενία, ο Πρόεδρος Ιλχάμ Αλίγιεφ έθεσε ως πρώτο στόχο την

αναδάσωση των κατεστραμμένων από τους κατακτητές δασών. Το πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση του προβλήματος ήταν η δημιουργία στην περιοχή Τζεμπραήλ ενός συγκροτήματος αποτελούμενου από το «Αζερμπαϊτζανο-Τουρκικό Διεθνές Εκπαιδευτικό Κέντρο Δασοπονίας», το «Εξυπνο Φυτώριο» και το

«Δάσος της Φιλίας». Το έργο ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2022. Κάθε χρόνο 2 εκατομμύρια σπορόφυτα θα καλλιεργούνται εδώ για να δημιουργηθούν δάση.

Ταυτόχρονα, άρχισαν να αναπληρώνουν την περιοχή με άγρια ζώα και πουλιά που μετέφεραν από άλλα Εθνικά πάρκα του Αζερμπαϊτζάν. Κατά την περίοδο 2022-2023 επανεγκαταστάθηκαν δεκάδες γαζέλες με μαύρη ουρά ή βρογχοκήλες, κασίκες μπεζοάρ (*capra aegagrus*) και το ανατολικό καυκάσιο ορεινό αιγοπρόβριο του Νταγκεστάν, γνωστό και ως *Daghestani tur*.

Σε ποτάμια και λίμνες απελευθερώθηκαν γόνιοι πολλών ειδών ψαριών.

Μόνο μαζί!

Κάθε έθνος επιλέγει το δικό του δρόμο, όμως όλοι οι δρόμοι αυτοί οδηγούν προς την ίδια κατεύθυνση, προς τους στόχους που είναι τελικά ίδιοι για όλους - ειρήνη, πρόοδος, ελευθερία και ευημερία. Ωστόσο, το παράδοξο είναι ότι μπορούν να επιτευχθούν μόνο από κοινού. Ζώντας ακόμη και σε διαφορετικές ηπείρους είμαστε πολύ εξαρτημένοι ο ένας από τον άλλον.

Ειδικά τώρα η ένωση των δυνάμεων είναι απαραίτητη, όταν ο κόσμος έχει πλησιάσει τόσο κοντά σε μια παγκόσμια καταστροφή, στην οποία αναπόφευκτα θα οδηγήσει η κλιματική αλλαγή στον πλανήτη μας. Δεν είναι τυχαίο ότι η Μετεωρολογική Υπηρεσία του ΟΗΕ (BMO) τονίζει ότι η έλλειψη αποφασιστικής δράσης για

την καταπολέμηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη έχει προκαλέσει νέα ρεκόρ ανόδου της θερμοκρασίας.

Δεν μπορεί να ειπωθεί ότι η τρέχουσα κατάσταση δεν ανησυχεί τους κορυφαίους Διεθνείς οργανισμούς, τις κυβερνήσεις και την κοινωνία. Τα πρώτα βήματα για την αντιμετώπιση του προβλήματος σταθεροποίησης του κλίματος του πλανήτη έχουν γίνει. Οι περισσότερες βιομηχανικές χώρες έχουν δεσμευτεί να μειώσουν τις εκπομπές επιβλαβών ουσιών στην ατμόσφαιρα και προς τιμή τους είναι ότι προσπαθούν να το υλοποιήσουν. Πέρυσι δρομολογήθηκε το «Ταμείο Απωλειών και Ζημιών» το οποίο θα βοηθήσει στην αποζημίωση των πιο ευάλωτων χωρών για ζημιές που προκλήθηκαν από την κλιματική αλλαγή.

Επιλύονται τα ζητήματα της μετάβασης σε λιγότερο επιβλαβείς για το περιβάλλον πηγές ενέργειας. Θεσπίζεται αυστηρότερη περιβαλλοντική νομοθεσία.

Το Αζερμπαϊτζάν επίσης έχει ενταχθεί σε αυτό το project, αν και ως πετρελαιοπαραγωγός χώρα, η αναδιάρθρωση της οικονομίας σύμφωνα με τα νέα περιβαλλοντικά πρότυπα, συνδέεται για τη χώρα με σοβαρές οικονομικές απώλειες. Έχοντας επίγνωση της ευθύνης του απέναντι στις μελλοντικές γενιές το Αζερμπαϊτζάν

επενδύει πάρα πολλά χρήματα σε συστήματα παρακολούθησης και προστασίας του περιβάλλοντος, διατήρησης και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας των ειδών, αποκατάστασης των δασών, αύξησης περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του πληθυσμού και εφαρμόζει με επιτυχία το πρόγραμμα για τη δημιουργία «Πράσινης ενέργειας». Πλέον τούτου, η ηγεσία της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν σχεδιάζει την εξαγωγή της «Πράσινης ενέργειας» σε άλλες χώρες στο εγγύς μέλλον.

Και αυτά τα σχέδια θα εκπληρωθούν. Κανείς δεν αμφιβάλλει γι' αυτό. Δεν είναι τυχαίο ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χαρακτήρισε το Αζερμπαϊτζάν «αξιόπιστο εταίρο» και στη διάσκεψη για το κλίμα που πραγματοποιήθηκε το 2023 στο Ντουμπάι το Μπακού επιλέχθηκε ως τόπος διεξαγωγής της COP 29.

Το παράδειγμα του Αζερμπαϊτζάν επιβεβαιώνει για άλλη μια φορά ότι η λύση οποιουδήποτε προβλήματος μεγάλης κλίμακας που έχει σημασία για ολόκληρη την παγκόσμια κοινότητα ξεκινά με την πολιτική βούληση των ηγετών, με την κατανόηση ότι σήμερα το μέλλον του πλανήτη εξαρτάται από την προθυμία όλων να συνεργαστούν όχι μόνο για να διατηρήσουν τη Γη, αλλά και να την κάνουν ακόμα πιο όμορφη. 🌱